

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย
เรื่อง การจัดตั้งตลาดของหน่วยงานภาครัฐ

เทศบาล ค ได้มีหนังสือที่ นม ๕๒๐๐๓/๘๒๔๔ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เพื่อขอหารือ เรื่องการจัดตั้งตลาดของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้วยปัจจุบันในเขตเทศบาล ค มีตลาดที่จัดตั้งโดยหน่วยงานภาครัฐเปิดดำเนินการจำนวน ๕ แห่ง แบ่งเป็นตลาดที่จัดตั้งขึ้นโดยทหาร จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ตลาดสวัสดิการชุมชนบ้านพักทหารหนองไผ่ล้อม และตลาดบ้านพักทหารหนองบัวรอง ตลาดที่จัดตั้งขึ้นโดยการรถไฟ จำนวน ๑ แห่ง คือ ตลาดจिरะ (หน้าสถานีรถไฟจिरะ) และตลาดที่จัดตั้งขึ้นในโรงพยาบาลของรัฐอีก ๒ แห่ง

เทศบาล ค จึงขอหารือว่าตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งตลาดดังกล่าวข้างต้น ต้องยื่นคำขอมิใบอนุญาตจัดตั้งตลาดตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๕๖ หรือไม่ อย่างไร เพื่อจักได้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

(๑) ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๓๔^๒ ผู้ใดจะจัดตั้งตลาดตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งที่เป็นตลาดที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง จะต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือกรณีที่ได้รับอนุญาตแล้ว แต่จะทำการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงตลาดก็ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อน ยกเว้นกรณีที่เป็นตลาดที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ จึงไม่ต้องขออนุญาต เพียงแต่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่ได้บัญญัติไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นและกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งนี้หน่วยงานรัฐดังกล่าว ต้องเป็นหน่วยงานรัฐที่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจหน้าที่ในการจัดตั้งด้วย มิได้หมายถึงหน่วยงานรัฐทุกหน่วย

(๒) ความเห็นในประเด็นข้อหารือ

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น ตลาดทั้ง ๕ แห่ง เป็นตลาดที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดตั้งขึ้น ได้แก่ หน่วยงานทางทหาร การรถไฟ และโรงพยาบาลของรัฐ ถึงแม้ตลาดทั้ง ๕ แห่ง จะจัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ แต่เมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทั้ง ๓ ตามกฎหมายแล้วไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายใดที่ให้อำนาจหน่วยงานรัฐดังกล่าวมีหน้าที่ในการจัดตั้งตลาด ซึ่งตามบทบัญญัติมาตรา ๓๔ วรรคสาม บัญญัติว่า “ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์การของรัฐที่ได้จัดตั้งตลาดขึ้นตามอำนาจหน้าที่ แต่ในการดำเนินกิจการตลาดจะต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้รับใบอนุญาตตามบทบัญญัติอื่นแห่งพระราชบัญญัตินี้ด้วย และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเป็นหนังสือให้ผู้จัดตั้งตลาดตามวรรคนี้ ปฏิบัติเป็นการเฉพาะรายก็ได้” ดังนั้นเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏได้ว่าหน่วยงานของรัฐทั้ง ๓ แห่งตามที่ได้หรือมา ได้แก่

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๘๔๕.๐๔/๓๑๗๘ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งกรมอนามัย มีถึงนายกเทศมนตรี ค

^๒ มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้ผู้ใดจัดตั้งตลาด เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖ การเปลี่ยนแปลง ขยายหรือลดสถานที่หรือบริเวณที่ใช้เป็นตลาดภายหลังจากที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ออกใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดตามวรรคหนึ่งแล้ว จะกระทำมิได้เมื่อได้รับใบอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖ ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์การของรัฐที่ได้จัดตั้งตลาดขึ้นตามอำนาจหน้าที่ แต่ในการดำเนินกิจการตลาดจะต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้รับใบอนุญาตตามบทบัญญัติอื่นแห่งพระราชบัญญัตินี้ด้วย และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเป็นหนังสือให้ผู้จัดตั้งตลาดตามวรรคนี้ปฏิบัติเป็นการเฉพาะรายก็ได้

หน่วยงานทางทหาร การรถไฟ และโรงพยาบาลของรัฐ ไม่มีหน้าที่ในการจัดตั้งตลาดตามกฎหมาย การจัดตั้งตลาดของหน่วยงานดังกล่าวจึงไม่เข้าข่ายการยกเว้นตามความในมาตรา ๓๔ วรรคสาม ดังนั้น หน่วยงานทั้ง ๓ หน่วยงานซึ่งผู้จัดตั้งตลาดทั้ง ๕ แห่ง ต้องขออนุญาตจัดตั้งตลาดตามมาตรา ๓๔ รวมถึงต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา ๓๕^๓ มาตรา ๓๖^๔ และมาตรา ๓๗^๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมด้วย

กรมอนามัย

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

๒๓ เมษายน ๒๕๖๒

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

---

^๓ มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลตลาด ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดที่ตั้ง เนื้อที่ แพนผังและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างและสุขลักษณะ
- (๒) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสถานที่ การวางสิ่งของและการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการตลาด
- (๓) กำหนดเวลาเปิดและปิดตลาด

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในตลาดให้ถูกต้องตามสุขลักษณะและอนามัย การจัดให้มีที่รวบรวมหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย การระบายน้ำทิ้ง การระบายอากาศ การจัดให้มีการป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญและการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ

^๔ มาตรา ๓๖ ผู้ใดขายของหรือช่วยขายของในตลาด ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๗

^๕ มาตรา ๓๗ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการขายของในตลาด ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ผู้ขายของ และผู้ช่วยขายของในตลาดปฏิบัติให้ถูกต้องเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดบริเวณที่ขายของ สุขลักษณะส่วนบุคคล และสุขลักษณะในการใช้กรรมวิธีการจำหน่าย ทำ ประกอบปรุง เก็บหรือสะสมอาหารหรือสินค้าอื่น รวมทั้งการรักษาความสะอาดของภาชนะ น้ำใช้และของใช้ต่างๆ